

Žákovské review školy (verze pro ZŠ)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah

Žakovské review školy (verze pro ZŠ)	1
1. Vzdělávací program a jeho pojetí	4
1.1 Základní údaje	4
1.2 Anotace programu	5
1.3 Cíl programu	5
1.4 Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu	5
1.5 Forma	8
1.6 Hodinová dotace	8
1.7 Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny	8
1.8 Metody a způsoby realizace	8
1.9 Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace	8
1.10 Materiální a technické zabezpečení	10
1.11 Plánované místo konání	10
1.12 Způsob vyhodnocení realizace programu v období po ukončení projektu	11
1.13 Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu	11
1.14 Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití	12
2 Podrobně rozpracovaný obsah programu	13
2.1 Teoretický blok – 8 hodin v délce 45 minut	13
2.2 Praktická část – 8 vyučovacích hodin v délce 45 minut	25
2.3 Prezentační část – 3 vyučovací hodiny v délce 45 minut	33
2.4 Evaluační část – 1 vyučovací hodina v délce 45 minut	36
3 Metodická část	38
3.1 Teoretický blok (8 vyučovacích hodin v délce 45 minut)	38
3.2 Praktický blok (8 vyučovacích hodin v délce 45 minut)	39
3.3 Prezentační blok (3 vyučovací hodiny v délce 45 minut)	40
3.4 Evaluační blok (1 vyučovací hodina v délce 45 minut)	40
4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu	41
4.1 Teoretický blok (8 vyučovacích hodin v délce 45 minut)	41
4.2 Praktický blok (8 vyučovacích hodin v délce 45 minut)	42
4.3 Prezentační blok (3 vyučovací hodiny v délce 45 minut)	42
4.4 Evaluační blok (1 vyučovací hodina v délce 45 minut)	43
5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů	44
5.1 Teoretický blok (8 vyučovacích hodin v délce 45 minut)	44
5.2 Praktický blok (8 vyučovacích hodin v délce 45 minut)	45
5.3 Prezentační blok (3 vyučovací hodiny v délce 45 minut)	45

5.4 Evaluační blok (1 vyučovací hodina v délce 45 minut)	45
6 Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi	46
7 Příloha č. 4 – Odborné a didaktické posudky programu	47
7.1 Didaktický posudek programu.....	47
7.2 Odborný posudek programu	47
8 Příloha č. 5 – Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu.....	48
9 Nepovinné přílohy	49

1. Vzdělávací program a jeho pojetí

1.1 Základní údaje

Výzva	Budování kapacit pro rozvoj škol II
Název a reg. číslo projektu	Participace žáků na rozhodovacím procesu, CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008273
Název programu	Žákovské review školy (pro ZŠ)
Název vzdělávací instituce	Multikulturní centrum Praha, z. s.
Adresa vzdělávací instituce a webová stránka	Náplavní 1, 120 00 Praha 2 www.mkc.cz
Kontaktní osoba	Jan Dítko
Datum vzniku finální verze programu	26. 6. 2020
Číslo povinně volitelné aktivity výzvy	7
Forma programu	Kombinace interaktivních aktivit, diskuse, skupinové práce, simulační hry, nácvik prezentačních dovedností apod.
Cílová skupina	Žáci ZŠ (8. a 9. ročník) a příslušných ročníků víceletých gymnázií
Délka programu	20 vyučovacích hodin o délce 45 minut
Zaměření programu (tematická oblast, obor apod.)	Podpora aktivního zapojení dětí a žáků do rozhodovacích procesů a do ovlivňování společenského a demokratického života, posilování výchovy k občanství zacílené zejména na prvovoliče, zlepšování politické gramotnosti, motivace dětí a žáků k zapojení do konkrétních forem participace, zejména strukturovaného dialogu a školních parlamentů, prohlubování spolupráce státních a samosprávných orgánů se školami při aktivitách spojených s občanským vzděláváním.

Tvůrci programu	Mgr. Tereza Cajthamlová Mgr. Jan Dítko Mgr. Tomáš Policer Mgr. Zuzana Schreiberová Mgr. Michal Šíp Mgr. Václav Špetlík Mgr. Michal Trčka
Odborní posuzovatelé	Mgr. Eva Hocká, Ph.D., Mgr. Martin Brabec, Ph.D.
Specifický program pro žáky se SVP (ano x ne)	ne

1.2 Anotace programu

Žáci vybrané třídy zanalyzují vybrané aspekty školy (materiální vybavení, prostředí, organizaci a kvalitu výuky, mimovýukové aktivity, pravidla). Náplň vzdělávacího modulu tvoří série workshopů o principech zastupitelské demokracie, možnostech a limitech zapojení veřejnosti do rozhodovacího procesu, série hodnotících workshopů na jednotlivé aspekty školy a dále formulace výstupů hodnotící práce a jejich představení žákům a vedení školy.

1.3 Cíl programu

Cílem programu je posílit orientaci žáků ve fungování samospráv a prakticky je seznámit s možnostmi ovlivňování rozhodovacího procesu na úrovni školy. Program vznikl ve spolupráci se základní školou, kde byla metodika testována přímo ve výuce. Na základě tohoto testování byla metodika revidována a upravena.

1.4 Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Program je postaven na modelu Kompetencí pro demokratickou kulturu. Východisky jsou obecně nízká účast na politice a komunitním dění, preference autoritářství a nízká důvěra v demokracii. Vzdělávací program tedy vychází z potřeby teoretických znalostí kompetencí k demokratické kultuře a rozvoje těchto kompetencí v systému vzdělávání. Program reaguje také na zájem o udržitelnost demokracie, reprodukci demokratických postojů nebo strategii sociálního začleňování/integrace. Teoretickým předpokladem je závislost úrovně demokracie společenství na demokratických kompetencích jeho členů. Pro žáka jsou kompetence pro demokratickou kulturu nutné pro začlenění a participaci na stávajících i budoucích procesech, projektech a úkolech společnosti.

Žáci základní školy mají ve svém životě různé role. Na mikroúrovni jsou to role v rámci rodiny či příbuzenstva, na mezoúrovni jde o role ve vztahu k jejich bezprostřednímu sociálnímu okolí (škola, přátelé, kroužky), na makroúrovni pak o role ve vztahu k dalším (vzdálenějším) institucím a sociálním aktérům, jako jsou například policisté nebo úředníci. Pro vzdělávací program jsou podstatné především role, které zastává žák v prostředí školy.

Příklady situací, kdy žák zastává roli vyžadující kompetence pro demokratickou kulturu:

- Žák hájí svoje práva (v osobním kontaktu, skrze instituce) vůči jednotlivci, skupině či institucím.
- Žák hájí práva nějaké skupiny či jednotlivce (v osobním kontaktu, skrze instituce) vůči jednotlivci, skupině či institucím.
- Žák prosazuje zájem či potřeby svoje či skupiny vůči jednotlivci, skupině či institucím.
- Žák vede dialog s jinou (názorovou, náboženskou, jazykovou) skupinou či jednotlivcem.
- Žák reflektuje demokratické procesy (volby všeho druhu), snaží se v nich orientovat, hodnotí jejich „správnost“, legitimitu apod.
- Žák agreguje názory nějaké skupiny (se společným zájmem) a artikuluje je na příslušných místech s cílem názory prosadit.
- Žák spolupracuje s nějakou skupinou (se společným zájmem) za účelem prosazení společného zájmu.
- Žák diskutuje o kvalitě zajišťování potřeb ve svém životním prostředí (jednotlivci, skupina, instituce).
- Žák vykonává závazky, plynoucí z členství jedince v nějaké veřejné organizaci.
- Žák se podílí na distribuci veřejných témat (skrze média – sociální sítě, školní časopis).
- Žák se dostane do situace, kdy je na jedince uvalena „kolektivní vina“.
- Žák je přítomen nebo se účastní diskuse lidí s rozdílným mocenským postavením (odborníci, vyučující, politici, autority).
- Žák je tázán na zdroje relevantních informací.
- Žák čte veřejný tisk a sociální média.
- Žák se dostane do situace, kdy bude muset volit mezi různými názory a aktivitami.
- Žák se dostane do situace, kdy bude muset spolupracovat s cizími lidmi či s lidmi, které neshledává sympatickými.
- Žák se dostane do situace, kdy bude reprezentovat a prosazovat cizí (odlišné) názory.
- Žák se dostane do situace, kdy bude muset vysvětlovat svoje stereotypy.

Kompetence pro demokratickou kulturu zahrnují znalosti, dovednosti, postoje a hodnoty. Níže jsou rozepsány kompetence rozvíjené vzdělávacím programem:

a) Znalosti:

- znalost a kritické porozumění vlastnímu já (zahrnuje znalost a kritické pochopení svých myšlenek, přesvědčení, pocitů a motivací, vlastní kulturní příslušnosti a světonázoru);
- znalosti a kritické porozumění jazyku a komunikaci (zahrnuje znalost a kritické posouzení společensky přiměřených verbálních a neverbálních komunikačních zvyklostí v rámci používaného jazyka, účinků, jež mohou mít rozličné komunikační styly na ostatní lidi a také toho, jak každý jazyk vyjadřuje kulturně sdílené významy svým osobitým způsobem);
- znalosti a kritické porozumění světu (zahrnuje rozsáhlý a komplexní soubor znalostí a kritického porozumění různým společenským oblastem včetně politiky, zákonů, lidských práv, kultury, kultur, náboženství, dějin, médií, ekonomik, životního prostředí a udržitelnosti).

b) Dovednosti:

- autonomní učení (samostatné učení pokrývá dovednosti nezbytné k vyhledávání, utřídění a zhodnocení vlastního vzdělávání v souladu se svými nároky, samostatně a bez zásahu jiných lidí);
- analytické a kritické myšlení (analytické a kritické myšlení představuje dovednosti potřebné k systematickému a logickému rozboru, hodnocení či posouzení libovolných podkladů (např. textů, argumentů, výkladů, problémů, událostí, zkušeností atd.);

- dovednosti aktivního poslechu a pozorování (aktivní naslouchání a pozorování jsou dovednosti nezbytné k rozpoznání a pochopení obsahu a formy sdělení, rovněž k rozpoznání a pochopení neverbálního chování lidí);
- empatie (empatie je soubor dovedností potřebných pro pochopení myšlenek, přesvědčení, pocitů jiných lidí; jde o schopnost nahlížet svět jejich očima);
- flexibilita a přizpůsobivost (flexibilita a přizpůsobivost jsou dovednosti nezbytné ke změně a úpravě vlastních myšlenek, pocitů nebo projevů tak, abychom dokázali účinně a vhodně reagovat na nové okolnosti).
- jazykové, komunikativní a vícejazyčné dovednosti (jazykové a komunikační dovednosti jsou nezbytným předpokladem k přiměřené a účinné komunikaci s lidmi hovořícími stejným nebo jiným jazykem, rovněž k možnosti působit jako prostředník mezi mluvčími různých jazyků);
- dovednosti spolupráce (schopnost spolupráce zahrnuje dovednosti nezbytné pro úspěšné podílení se na společných činnostech a úkolech, a také dovednosti, jak ostatní ke spolupráci podnítit);
- dovednosti v oblasti řešení konfliktů (schopnosti potřebné pro pochopení, zvládnutí a odstranění konfliktů pokojným způsobem. Tyto dovednosti zahrnují směřování účastníků sporu k nejlepšímu a pro všechny strany přijatelnému výsledku).

c) Postoje:

- otevřenost vůči kulturní odlišnosti a jinému přesvědčení či světovému názoru (otevřenost je postoj k lidem, které vnímáme jako příslušníky odlišných kultur, případně k přesvědčením, světonázorům a postupům, které se od našich vlastních liší; zahrnuje citlivost vůči odlišným lidem či názorům a ochotu a zájem se o nich dozvědět více);
- respekt (respekt spočívá v kladném přijetí a ocenění někoho či něčeho na základě uznání jeho vlastní hodnoty, ceny a významu; pro účinný mezikulturní dialog a demokratickou kulturu je respekt k lidem s odlišnou kulturní příslušností či odlišnými názory a postupy zcela stěžejní);
- smysl pro občanství (občanská uvědomělost se vztahuje ke komunitě či společenské skupině, která je širší než bezprostřední kruh rodiny a přátel. Zahrnuje pocit příslušnosti k dané komunitě, ohled k ostatním členům, uvědomování si vlivu vlastního jednání na ostatní, sounáležitost s dalšími příslušníky komunity a vědomí závazků vůči dané komunitě);
- odpovědnost (odpovědnost je postoj k vlastnímu jednání; zahrnuje zvažování svého jednání, vytváření záměrů morálně přiměřeného jednání, uvědomělé provádění těchto záměrů a přijetí zodpovědnosti za jejich důsledky);
- sebedůvěra (sebedůvěra je postoj ke své osobě. Zahrnuje kladné přesvědčení o vlastní schopnosti konat tak, jak je nezbytné pro dosažení vytyčeného cíle, a rovněž důvěru, že dokážeme porozumět problémům, nalézt patřičné cesty k jejich řešení, vyhnout se překážkám a dosáhnout určité změny ve světě);
- tolerance různosti (tolerance k nejednoznačnému vyjadřuje postoj k nejednoznačným situacím, které poskytují několik protichůdných interpretací, zahrnuje pozitivní přijetí a konstruktivní jednání v takových situacích).

d) Hodnoty:

- oceňování kulturní rozmanitosti (tato hodnota je založena na přesvědčení, že odlišná kulturní příslušnost, kulturní rozmanitost a pluralita pohledů, perspektiv a chování by měla být kladně přijímána, uznávána a oceňována);
- oceňování lidské důstojnosti a lidských práv (tato hodnota je založena na základním přesvědčení, že všechny lidské bytosti jsou si rovny, mají stejnou důstojnost, zasluhují si stejnou úctu, mají stejná lidská práva a základní svobody a podle toho by s nimi mělo být zacházeno);

- oceňování demokracie, spravedlnosti, rovnosti a právního státu (tato skupina hodnot je založena na základním přesvědčení, že společnosti by se měly řídit a být spravovány demokratickými postupy založenými na principech spravedlnosti, čestnosti, rovnosti a právního státu).

Zdroje:

Kompetence pro demokratickou kulturu [online], URL: <http://www.obcanskevzdelavani.cz/publikace>.
Core Competencies in Civic Engagement [online], URL: <https://www.merrimack.edu/live/files/160-core-competencies-in-civic-engagement>.

1.5 Forma

Kombinace interaktivních aktivit, diskuse, skupinové práce, simulační hry, nácvik prezentačních dovedností apod.

1.6 Hodinová dotace

Vzdělávací program je koncipován celkem pro 20 vyučovacích hodin v délce 45 minut.

1.7 Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny

Program je určen běžným školním třídám o počtu maximálně 32 žáků. Jde o žáky druhého stupně základní školy (8. a 9. ročníků) a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií ve věku 13–15 let.

1.8 Metody a způsoby realizace

Výuka probíhá interaktivní formou a vede ji lektor. Lektorem není v tuto chvíli míněn vzdělavatel dospělých, ale termínem lektor jsme nahradili pro větší srozumitelnost pojem realizátor. Lektorem v případě tohoto vzdělávacího programu nemusí být pedagog, může jít například o asistenta pedagoga nebo vedoucího volnočasové aktivity v rámci školy nebo zařízení pro mládež (např. domu dětí a mládeže nebo nízkoprahového klubu).

Lektor v průběhu programu iniciuje a moderuje diskusi. Hodiny probíhají v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Lektor využívá textové materiály (nejčastěji ve formátu A4, A3, případně A1) i různé multimediální techniky – např. prezentace. Některá témata vyžadují také další pomůcky – např. flipchartové papíry, sady barevných fixů apod.

1.9 Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace

Teoretický blok – 8 vyučovacích hodin o délce 45 minut

První tematický blok pomůže žákům se zorientovat v základních pojmech. Porozumí principům přímé i zastupitelské demokracie v historickém i současném kontextu. V rámci aktivit programu žáci rovněž hledají potenciál pro rozšíření vlastních kompetencí při rozhodování v prostředí školy.

Téma č. 1, hodina č. 1: Svět podle žáků (45 minut)

Žáci se seznámí s pojmem demokracie, diskutují o něm a společně vytvoří představu „ideálního světa“ prostřednictvím hlasování o tom, kdo by měl rozhodovat o různých školních nebo celospolečenských otázkách.

Téma č. 1, hodina č. 2: Svět podle žáků (45 minut)

Žáci se dozvědí, kdo má skutečně kompetence rozhodovat o otázkách z minulé hodiny. Zároveň žáci sbírají argumentaci podporující větší kompetence žáků při rozhodování.

Téma č. 2, hodina č. 1: Přímá demokracie (45 minut)

Žáci se v průběhu hodiny dozví více o přímé demokracii – o její historii i současnosti. Zjistí také, se kterými prvky přímé demokracie se mohou setkat v České republice a Švýcarsku.

Téma č. 2, hodina č. 2: Přímá demokracie (45 minut)

Žáci si v rámci simulační hry na referendum uvědomí limity přímé demokracie zejména v souvislosti s lidskými právy. Aktivita je na konci hodiny reflektována v diskusi.

Téma č. 3, hodina č. 1: Zastupitelská demokracie (45 minut)

Žáci se v rámci simulační hry dozví více o principech zastupitelské demokracie.

Téma č. 3, hodina č. 2: Zastupitelská demokracie (45 minut)

Žáci si propojí teoretické informace o zastupitelské demokracii se zkušenostmi získanými v rámci simulační hry.

Téma č. 4: Jak prosadit myšlenku (45 minut)

Žáci se naučí rozlišovat jednotlivé fáze procesu prosazení myšlenky do podoby platného zákona.

Téma č. 5: Rekapitulace (45 minut)

Žáci rekapitulují informace, které se dozvěděli v průběhu teoretického bloku. Rekapitulace probíhá formou zábavného testu.

Praktický blok – 8 vyučovacích hodin o délce 45 minut

Žáci v průběhu 8 vyučovacích hodin definují problém, který by chtěli vyřešit – v oblasti prostředí a režimu třídy, prostředí a režimu školy nebo v oblasti obsahu a formy výuky. Následně společně vyvinou řešení problému, které má potenciál vyústit v uskutečnitelnou změnu.

Téma č. 6: Kdo o čem rozhoduje (45 minut)

Žáci se seznámí s příklady škol, kde se žáci více podílí na rozhodování o fungování školy. Poté sami definují, kdo má kompetence k rozhodování o základních otázkách v jejich vlastní škole a zamyslí se nad tím, proč tomu tak je.

Téma č. 7: Kdo má o čem rozhodovat (45 minut)

Žáci zmapují potenciál pro změnu v rozhodovacích kompetencích v prostředí své školy. O všem demokraticky diskutují a na závěr hodiny každý žák sám za sebe napíše, co by chtěl ve škole změnit.

Téma č. 8: Tohle chceme jinak (90 minut)

Žáci si vyberou z problémů, které ve škole sami vidí, jeden či dva, jež se v rámci svého projektu pokusí v následujících hodinách vyřešit, čímž zvýší míru své vlastní participace na rozhodování ve škole.

Téma č. 9: Tvoříme vizi (90 minut)

Žáci promýšlí možná řešení vybraného problému/problémů. V závěru hodiny si sami formulují vizi, která zahrnuje vítězný návrh/návrhy, který/které budou žáci v následujících hodinách realizovat.

Téma č. 10: Od vize k plánu (90 minut)

Žáci promýšlí dílčí kroky, které povedou k formulované vizi. Plánují si práci a rozdělují úkoly, zároveň si stanovují časový harmonogram práce.

Prezentační blok – 3 vyučovací hodiny o délce 45 minut

Žáci v průběhu 3 vyučovacích hodin naplánují prezentaci svého projektu. Zodpoví otázky kdy, komu a jak budou projekt představovat, rozdělí si práci a dílčí úkoly.

Téma č. 11: Jak náš projekt propagovat (90 minut)

Žáci si uvědomí, že svůj projekt musí dobře prezentovat, aby měl šanci uspět. Budou se zabývat tím, komu, kdy a kde projekt představí, co v prezentaci nesmí chybět i jak bude představení probíhat a vypadat.

Téma č. 12: Prezentace (45 minut)

Žáci prezentují svůj projekt před vybraným publikem. Svou prezentaci následně reflektují v diskusi.

Evaluační blok – 1 vyučovací hodina v délce 45 minut

V posledním bloku žáci hodnotí absolvovaný výukový program.

Téma č. 13: Evaluace (45 minut)

Žáci hodnotí absolvovaný výukový program nejprve vyplněním strukturovaného dotazníku a následně i prostřednictvím skupinového rozhovoru – tzv. focus group.

1.10 Materiální a technické zabezpečení

K základnímu vybavení patří vybavení školní třídy, flipchartové papíry se stojanem, fixy, lepicí gumy nebo magnety (v případě, kdy je k dispozici magnetická tabule), počítač s dataprojektorem nebo interaktivní tabule, tiskárna, která může tisknout formát A4 a A3, tři sady barevných fixů, lepidlo, nůžky, barevná nalepovací kolečka, barevné papíry.

1.11 Plánované místo konání

Celý program lze zrealizovat v prostředí školní třídy základní školy nebo víceletého gymnázia. V průběhu finalizace žákovského projektu a přípravy jeho prezentace mohou vyvstat ze strany žáků požadavky na dokončení některých částí programu mimo školní třídu (např. představení projektu před žáky a učiteli proběhne ve školní aule, žáci představí svůj projekt žákům z ostatních tříd

v prostorách školní zahrady apod.). Bylo by vhodné žákům umožnit zrealizovat jejich prezentaci tak, jak si to v průběhu práce ve třídě naplánovali.

1.12 Způsob vyhodnocení realizace programu v období po ukončení projektu

Program je vytvářen primárně pro školní prostředí, ale s určitými úpravami (obsahovými i terminologickými) jej mohou realizovat například i vedoucí nízkoprahových center, vedoucí skautských oddílů nebo pracovníci domů dětí a mládeže.

1.13 Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu

Počet realizátorů/lektorů:

Položka		Předpokládané náklady
Celkové náklady na realizátory/lektory		
z toho	Hodinová odměna pro 1 realizátora/lektora včetně odvodů	0 Kč (pokud je lektor placen např. v rámci pedagogického úvazku ve svém pracovišti).
	Ubytování realizátorů/lektorů	0 Kč
	Stravování a doprava realizátorů/lektorů	0 Kč
Náklady na zajištění prostor		
Ubytování, stravování a doprava účastníků		
z toho	Doprava účastníků	0 Kč
	Stravování a ubytování účastníků	0 Kč
Náklady na učební texty		
z toho	Příprava, překlad, autorská práva apod.	0 Kč
	Rozmnožení textů – počet stran: cca 500 stran	max. 500 Kč
Režijní náklady		
z toho	Stravné a doprava organizátorů	0 Kč
	Ubytování organizátorů	0 Kč
	Poštovné, telefony	0 Kč
	Doprava a pronájem techniky	0 Kč
	Propagace	0 Kč

	<i>Ostatní náklady (pomůcky, flipchartové papíry, fixy, lepicí guma atd.)</i>	cca 300 Kč
	<i>Odměna organizátorům</i>	0 Kč
Náklady celkem		max. 800 Kč
Poplatek za 1 účastníka		v případě 32 žáků ve třídě cca 25 Kč/žáka

1.14 Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití

Web projektu na webových stránkách MKC Praha: <https://mkc.cz/cz/projekty/participace-zaku-na-rozhodovacim-procesu>.

Metodický portál www.rvp.cz.

Vzdělávací program Žákovské review školy je licencován pod licencí Creative Commons BY-SA. Licenční podmínky jsou na adrese <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.cs>.

2 Podrobně rozpracovaný obsah programu

Žáci získají v průběhu programu celkem 13 pracovních listů, které jim pomohou s orientací v programu, pomohou jim porozumět použitým pojmům a teoriím a vedou je k sebereflexi vlastní práce. Kompletní materiál se všemi pracovními listy je ke stažení [zde](#).

2.1 Teoretický blok – 8 hodin v délce 45 minut

2.1.1 Téma č. 1: Svět podle žáků – 2 vyučovací hodiny (90 minut)

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Diskuse, brainstorming, hlasování

Pomůcky

Prezentace **ZŠ_T1_H1 Prezentace**

Dokument **ZŠ_T1_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **ZŠ_T1_H1 Svět podle žáků – otázky**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A3**, otázky je potřeba rozstříhat podle označení

Dokument **ZŠ_T1_H1 Svět podle žáků – odpovědi**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4**

Dokument **ZŠ_T1 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Flipchartové papíry a jeden z nich fixou rozdělený na sloupce ANO/NE pro zaznamenávání odpovědí žáků

Barevné fixy

Samolepky či lepicí guma

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **ZŠ_T1 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexi vlastní práce.

Fáze 1: Co je a co není demokracie – část 1 (max. 10 minut)

- Lektor představí žákům program. Upozorní je, že smyslem programu je orientace v demokratickém systému ČR. Program by měl žákům ukázat, jak své zájmy promyslet,

formulovat a jak je prosadit – ať už prostřednictvím demokratických mechanismů na politické úrovni, či v osobním nebo pracovním životě.

- Lektor promítne žákům prezentaci a diskutuje s žáky o citátech vztahujících se k demokracii, uvedených v prezentaci. Ptá se jich také, jak citátům rozumí a co si představují, že bude tématem hodiny.
 - Citáty:
 - „Vítěze se nikdo neptá, zda má pravdu.“ Připisováno Adolfu Hitlerovi
 - „Demokracie napanuje, ale opravuje.“ Tomáš Garrigue Masaryk
 - „Přirozenou nevýhodou demokracie je, že těm, kdo to s ní myslí poctivě, nesmírně svazuje ruce, zatímco těm, kteří ji neberou vážně, umožňuje téměř vše.“ Václav Havel

Fáze 2: Co je a co není demokracie – část 2 (max. 10 minut)

- Lektor stále pracuje s prezentací. Žáci jsou rozděleni do tří skupin, dostanou flipchartový papír a fixy a přemýšlí nad tím, co všechno se skrývá pod pojmy demokracie a demokratické rozhodování. Své nápady zapisují na flipchartové papíry.
- Na konci aktivity skupiny představí, k čemu došly. Lektor poté shrne atributy demokracie v představách žáků a zároveň zmíní základní atributy demokracie ve vztahu k jiným formám rozhodování.
- K vysvětlení pojmu demokracie může lektor použít definici:
 - Demokracie pochází z řeckých slov *demos* (lid) a *kratos* (moc nebo vládnutí). Je to tedy vláda všech občanů, kteří se buď přímo, nebo nepřímo podílejí na úkolech spojených s vládnutím (například na přijímání zákonů).
 - Zdroj: Andrew Heywood: *Politologie*, 3. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2008.

Fáze 3: Svět podle žáků – hlasování (max. 15 minut)

- Žáci hlasují o tom, jak by si představovali svůj ideální svět. Hlasuje se o několika oblastech – na úrovni školy, města a státu. Lektor k promítání jednotlivých otázek opět používá prezentaci. Odpovědi žáků zapisuje na flipchartový papír rozdělený na dvě poloviny (odpovědi ANO/NE).
 - Otázky:

Úroveň školy

1. Vymalovali byste si třídu jinou barvou?
2. Odvolali byste ředitele školy?
3. Žáci si budou moci vybrat, zda jít raději na hodinu matematiky, či tělocviku.
4. Zrušili byste ve škole povinnost přezouvání?
5. Pozdní příchody do 15 minut budou tolerovány a nebudou se nikam zapisovat.
6. Školní jídelna bude třikrát týdně vařit sladká jídla.
7. Třída má právo odvolat učitele, když jsou s ním nespokojeny více než 2/3 žáků.
8. Výuka v posledním ročníku bude omezena pouze na přípravu na přijímací řízení na SŠ.

Úroveň města

9. Ve městě zrušíme veškerá rychlostní omezení pro auta.
10. Městská poliklinika bude poskytovat ošetření pouze občanům města.
11. Občané budou hlasovat, kdo se může přistěhovat do sousedství.

Úroveň státu

12. Daně občanů budou použity pouze na údržbu a služby v místě jejich bydliště.
13. Občané budou rozhodovat o každé státní investici větší než milion Kč.
14. Odebereme sociální dávky občanům, kteří nežijí řádným životem.
15. Na Internetu je absolutní svoboda projevu a možnost psát a sdílet cokoliv.

Fáze 4: Reflexe hodiny (max. 10 minut)

- Lektor vede s žáky reflexi hodiny formou diskuse o tom, co žáky překvapilo.
- Lektor prozradí, že tématem příští hodiny bude diskuse nad tím, kdo a proč je skutečně oprávněn o daných otázkách rozhodovat.

2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Diskuse, brainstorming, hlasování

Pomůcky

Prezentace **ZŠ_T1_H2 Prezentace**

Dokument **ZŠ_T1_H2 Průvodce metodikou**

Dokument **ZŠ_T1_H2 Strom kompetencí**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A0**

Nastavení tiskárny:

TISKÁRNA A3 → VLASTNOSTI → PAGE SETUP: PAGE SIZE: A3; OUTPUT SIZE: A3; PAGE LAYOUT: POSTER 2 × 2

TISKÁRNA A4 → VLASTNOSTI → PAGE SETUP: PAGE SIZE: A4; OUTPUT SIZE: A4; PAGE LAYOUT: POSTER 3 × 3

- návod na tisk: 1 kopie pro každého žáka ve formátu **A4** (tj. tisk cca 32 kopií)

Z předchozí hodiny mají žáci u sebe dokument **ZŠ_T1 Pracovní list**

Flipchartový papír s otázkami a výsledky hlasování o podobě světa podle žáků z předchozí hodiny (**fáze 3**)

Částečně vyplněný formulář **ZŠ_T1_H1 Svět podle žáků – odpovědi** z předchozí hodiny (**fáze 3**)

Prázdný flipchartový papír pro zaznamenání argumentů pro žákovskou participaci na rozhodování

Barevné fixy

Samolepky či lepicí guma

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má z předchozí hodiny k dispozici vytištěný dokument **ZŠ_T1 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Rekapitulace předchozí hodiny (max. 5 minut)

- Žáci rekapituluji uplynulou hodinu, říkají, co si pamatují a co je zaujalo.
- Žáci se dozví, že nyní budou rozebírat otázky z předchozí hodiny v kontextu skutečných kompetencí.
- Lektor žákům oznámí, že Svět podle žáků vytvořili demokratickou formou hlasováním prostou většinou.

Fáze 2: Kdo o čem reálně rozhoduje? (max. 15 minut)

- Každý žák dostane model Stromu kompetencí, který mu pomůže zjistit úroveň, na kterých se rozhoduje o otázkách, na které třída v předchozí hodině odpovídala.
- Žáci znovu prochází jednotlivé otázky z předchozí hodiny a lektor jim říká, na jaké úrovni se o nich reálně rozhoduje. Využívá k tomu vytištěný model Stromu kompetencí ve formátu A0.
 - Lektor se žáků ptá:
Jsou žáci oprávněni učinit dané rozhodnutí? ANO/NE a proč?
Kdo je podle vás oprávněný dané rozhodnutí učinit a proč?
Proč si myslíte, že se o dané otázce rozhoduje právě tam, kde se o ní rozhoduje?

Fáze 3: O čem chtějí žáci rozhodovat a proč (max. 15 minut)

- Žáci se vrací k otázkám z prezentace, které se týkají školního prostředí. Lektor se ptá žáků, zda by se v těchto případech měla škola řídit míněním žáků a proč by to tak podle nich mělo být.
- Argumenty žáků pro posílení participace žáků na rozhodování ve škole si lektor poznamená, později je může využít v praktické části vzdělávacího programu.

Fáze 4: Reflexe a uzavření (max. 10 minut)

- Lektor klade žákům následující dotazy:
 - Setkali jste se někdy s arogancí či zneužitím moci?
 - Připadali jste si někdy ve škole bezmocní?
 - Jak to probíhalo?
 - Jak jste se cítili?

2.1.2 Téma č. 2: Přímá demokracie – 2 vyučovací hodiny (90 minut)

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Brainstorming, diskuse, skupinová práce s textem, myšlenková mapa

Pomůcky

Dokument **ZŠ_T2_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **ZŠ_T2_H1 Přímá demokracie – materiál pro žáky**

- návod na tisk: každá ze tří skupin dostane kopii jedné části (1 stranu) vytištěnou ve formátu **A3**
- návod na tisk: každý žák dostane kopii jedné části (stejně jako má jeho skupina) vytištěnou ve formátu **A4**

Dokument **ZŠ_T2_H1 Přímá demokracie – myšlenková mapa**

- návod na tisk: každý žák obdrží 1 kopii ve formátu **A4**

Dokument **ZŠ_T2_H1 Přímá demokracie – podpůrný text pro lektora**

- text slouží pouze pro potřeby lektora

Dokument **ZŠ_T2 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Flipchartové papíry

3 sady barevných fixů

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **ZŠ_T2 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Rekapitulace předchozí hodiny (max. 5 minut)

- Lektor zrekapituluje spolu s žáky průběh předchozí hodiny formou diskuse, ve které žáci sdělí, co je nejvíce zaujalo a co si zapamatovali.
- Lektor žákům sdělí téma následující hodiny, kterým je přímá demokracie.

Fáze 2: Co je přímá demokracie? (max. 10 minut)

- Žáci jsou rozděleni do tří skupin, dostanou flipchartový papír a v rámci skupin formulují, co si spojují s pojmem přímá demokracie.

Fáze 3: Přímá demokracie – dějiny, výhody a problémy (max. 20 minut)

- Žáci pracují ve třech skupinách se zadanými texty (metoda I.N.S.E.R.T.). 1. skupina pracuje s textem o historii přímé demokracie, 2. skupina s textem o výhodách a nevýhodách přímé demokracie a 3. skupina dostane text o přímé demokracii v ČR a Švýcarsku.
- Úkolem skupin je barevně v textech vyznačit informace, které již znají, i informace, které jsou pro ně překvapivé nebo nové.
- Mluvčí skupin představí zbytku třídy výsledky skupinové práce.

- Opoznámkované texty žáci poté vyvěsí ve třídě.

Fáze 4: Co jsme si zapamatovali a co nás zaujalo (max. 10 minut)

- Žáci si zaznamenávají do myšlenkové mapy nejdůležitější informace i to, co je nejvíc zaujalo z pracovních listů i diskuse ve třídě.

2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Brainstorming, diskuse, simulační hra

Pomůcky

Prezentace **ZŠ_T2_H2 Prezentace**

Dokument **ZŠ_T2_H2 Průvodce metodikou**

Dokument **ZŠ_T2_H2 Přímá demokracie – hlasovací lístky**

- návod na tisk: každý žák obdrží jednu kopii ve formátu **A4** rozstříženou na dvě poloviny podle naznačení

Z předchozí hodiny mají žáci u sebe dokument **ZŠ_T2 Pracovní list**

Vyplněné myšlenkové mapy z předchozí hodiny (**fáze 4**)

- přinesou si sami žáci

Flipchartové papíry

Fixy

Hlasovací urna či krabice

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má z předchozí hodiny k dispozici vytištěný dokument **ZŠ_T2 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Rekapitulace a vyhodnocení myšlenkových map (max. 10 minut)

- Žáci jsou rozděleni do stejných skupin jako na konci předchozí hodiny. Dostanou flipchartový papír a přepisují do něj hlavní informace z myšlenkových map. Každá skupina přepisuje pouze jeden ze tří sloupků myšlenkových map (historie přímé demokracie, současnost přímé demokracie, prvky přímé demokracie).
- Mluvčí skupin představí shrnutí myšlenkových map za jednotlivé skupiny.
- Lektor může dále odpovídat na dotazy a problematiku s žáky diskutovat hlouběji.

Fáze 2: Limity přímé demokracie (diktatura většiny) (max. 15 minut)

- Žáci simulují referendum. Lektor používá prezentaci **ZŠ_T2_H2 Prezentace**, kde jsou uvedeny otázky k referendu.
 - Zadání referenda:
 - Severočeské město Chvost (70 000 obyvatel) dlouhodobě trpí vysokou nezaměstnaností. Ve městě též žije velký počet Romů. Vztahy mezi Romy a majoritou jsou dlouhodobě špatné – majoritě vadí, že Romové nepracují a posedávají před domy a v parcích. Radnice již nechala odstranit z veřejných prostranství všechny lavičky a zakázala vysedávat na obrubnících, situace se ovšem nelepší.
 - V komunálních volbách jedna z kandidujících stran – Chvostečané Chvostu – slibuje, že iniciuje referendum, v němž se občané budou moci vyjádřit, zda vytvořit pro „nepřízpůsobivé a nežádoucí občany“ samostatnou vesnici za městem, a vyřeší tak konečně problém s jejich nežádoucí přítomností v něm.
 - Otázka 1: Souhlasili byste s tím, aby město Chvost vystavělo pro nepřízpůsobivé občany (lůzu) samostatnou zónu a přesunulo je tam?
 - Otázka 2: Souhlasili byste s tím, aby zde obyvatelé této zóny žili zcela autonomně – bez zásahu státních orgánů, ale i bez jejich pomoci?
- Žáci o otázce hlasují ve dvou kolech.

Fáze 3: Reflexe simulační hry (max. 20 minut)

- Žáci diskutují nad výsledky simulace referenda ve třídě. Lektor zkoumá zejména to, zda jsou žáci schopni si domyslet důsledky takto pojatého referenda na konkrétní lidi.
- Lektor zkoumá přijatelnost referenda pro žáky. Klade tyto otázky (případně jen některé z nich):
 - Překvapily vás výsledky hlasování? Proč?
 - Jak by podobné referendum dopadlo ve vašem městě a proč? Vyřeší se tímto opatřením situace ve městě?
- Lektor zkoumá, zda jsou žáci schopni domyslet dopady kladného výsledku referenda. Klade tyto otázky (případně jen některé z nich):
 - Jak se asi cítí místní Romové před volbami? Důvěřují politikům, kteří o nich takto uvažují? Chodí volit?
 - Jak byste se cítili, kdybyste byli řazeni mezi „nepřízpůsobivé“ a v referendu by se rozhodovalo o vašem vystěhování za město?
 - Důvěřovali byste svým spoluobčanům, zlepšily by se podle vás vztahy mezi obyvateli vašeho města? Proč ANO/NE?
- Lektor směřuje žáky k pochopení rizik spojených s referendem. Klade tyto otázky (případně jen některé z nich):
 - Jak určíme, kdo bude vystěhován? Jaká jsou kritéria „nepřízpůsobivosti“? Jsou ukotvená v nějakém zákonu?
 - Koho vlastně považujeme za „nepřízpůsobivé“ občany a proč?
 - Jak zabráníme vystěhovaným lidem, aby se do města nevraceli?
 - Bude takové referendum vůbec platné?
 - Jaká další rizika se pojí s kladným výsledkem referenda?
- Lektor položí žákům tuto otázku:
 - Napadají vás v našich dějinách události, kdy byly některé skupiny občanů zbavovány práv, vyháněny z měst, soustřeďovány na jedno pro ně určené místo? Jak to dopadlo?
- Lektor diskutuje s žáky podobnosti v rétorice článku o Židech a na předvolebním plakátu.

- Lektor se doptává, v čem se situace v současnosti liší od té za Protektorátu, a v čem se naopak podobá.

2.1.3 Téma č. 3: Zastupitelská demokracie – 2 vyučovací hodiny (90 minut)

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Diskuse, simulační hra

Pomůcky

Dokument **ZŠ_T3_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **ZŠ_T3_H1 Zastupitelská demokracie – hlasovací lístky**

- návod na tisk: vytisknout ve formátu **A4**, rozstříhnout podle naznačení, každý žák obdrží ½ (1 hlasovací lístek)

Dokument **ZŠ_T3_H1 Zastupitelská demokracie – podpůrný text pro lektora**

- text slouží pouze pro potřeby lektora

Dokument **ZŠ_T3 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Barevné papíry (bílý, zelený, červený, modrý, hnědý, žlutý)

Hlasovací urna či krabice

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **ZŠ_T3 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Přímá demokracie – rekapitulace předchozího tématu (max. 5 minut)

- Žáci diskutují o průběhu předchozí hodiny, rekapituluje výhody a nevýhody přímé demokracie. Lektor je zároveň připraví na nové téma, kterým je zastupitelská demokracie.
- Lektor zrekapituluje obsah předchozí hodiny (přímá demokracie – referendum o zřízení vesnice pro lůzu).
- Lektor se doptává na + a – dopadů referenda z předchozí hodiny, možné otázky:
 - V minulé hodině jste hlasovali o zřízení „vesnice pro lůzu“. V čem by bylo pro město Chvost prospěšné, kdyby se výsledky hlasování řídilo?
 - Jaká jsou rizika takového referenda?
 - Co brání diktatuře většiny či uplatnění principu kolektivní viny?

- Je možné provádět referendum ke každé politické otázce?
- Jaké je riziko redukování odpovědí referend na ANO/NE?

Fáze 2: Principy zastupitelské demokracie: Jak vymalovat třídu? (max. 30 minut)

- Žáci prostřednictvím simulace rozhodování o výmalbě třídy poznávají specifika zastupitelské demokracie. Lektor je procesem rozhodování provádí. Nejprve žáci hlasují o nové barvě třídy, pak zjišťují zastoupení jednotlivých barev ve třídě a vybírají zastupitele za jednotlivé barvy, kteří spolu nakonec vyjednávají.
- Lektor nejprve rozdá hlasovací lístky a žáci hlasují o ideální barvě třídy. Pak se rozdělí podle zvolených barev a vyberou své zastupitele, kteří po zbytek aktivity vyjednávají o úpravách ve třídě (o barvě třídy i lavic). Žáci, kteří nejsou zvoleni zastupiteli, mohou vyjednávání pouze sledovat.

Fáze 3: Reflexe a shrnutí simulační hry (max. 10 minut)

- Lektor se žáky diskutuje o průběhu a výsledku simulační hry.
- Lektor se žáky průběh hodiny reflektuje. Klade tyto otázky:
 - Bylo těžké se domluvit? Jak jste se cítili při vyjednávání?
 - Jak jste se cítili vy, kteří jste neměli možnost do vyjednávání zasahovat?
 - Překvapilo vás něco?
 - Jak jinak by se dalo rozhodnout o výmalbě třídy (např. by rozhodl učitel, případně by učitel pověřil žáka, aby rozhodl apod.)?
 - Bylo by takové rozhodnutí demokratické? Proč ANO/NE.

2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Práce s textem – varianta myšlenkové mapy, diskuse

Pomůcky

Dokument **ZŠ_T3_H2 Průvodce metodikou**

Dokument **ZŠ_T3_H2 Zastupitelská demokracie – materiál pro žáky**

- návod na tisk: každá ze tří skupin dostane kopii jedné části (1 stranu) vytištěnou ve formátu **A3**. Každý žák dostane navíc kopii jedné části (stejně jako má jeho skupina) vytištěnou ve formátu **A4**

Dokument **ZŠ_T3_H2 Zastupitelská demokracie – myšlenková mapa**

- návod na tisk: každý žák obdrží 1 kopii ve formátu **A4**

Z předchozí hodiny mají žáci u sebe dokument **ZŠ_T3 Pracovní list**

Flipchartové papíry

3 sady barevných fixů

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má z předchozí hodiny k dispozici vytištěný dokument **ZŠ_T3 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Rekapitulace předchozí hodiny (max. 5 minut)

- Lektor s žáky zrekapituluje obsah předchozí hodiny a v průběhu diskuse zjišťuje, zda žáci rozumí rozdílu mezi přímou a zastupitelskou demokracií.
- Lektor oznámí téma následující hodiny: prohloubení znalostí o zastupitelské demokracii.

Fáze 2: Co je zastupitelská demokracie? (max. 10 minut)

- Lektor zjišťuje povědomí žáků o zastupitelské demokracii. Žáci pracují ve skupinách a formulují, co si spojují s tématem zastupitelské demokracie. Poté výsledky své práce představí ostatním.

Fáze 3: Zastupitelská demokracie – principy, výhody, nevýhody (max. 20 minut)

- Žáci pracují s pracovními listy a texty o zastupitelské demokracii. Jedna skupina čte text o principech zastupitelské demokracie, druhá o výhodách a třetí o nevýhodách zastupitelské demokracie.
- Žáci pracují s podtrženými slovy v pracovních listech, hledají k nim analogie ze simulační hry a odpovídají na otázky:
 - Objevilo se něco podobného v simulační hře?
 - Kdo nebo co to bylo?
- Žáci si ve skupinách odpovědi na otázky zapisují.
- Žáci si poté výsledky skupinových prací s texty vzájemně představí.

Fáze 4: Co jsme si zapamatovali, co nás zaujalo (max. 10 minut)

- Žáci si za použití myšlenkových map zaznamenávají informace, které si zapamatovali a informace, které je zaujaly.

2.1.4 Téma č. 4: Jak prosadit myšlenku – 1 vyučovací hodina (45 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Diskuse, brainstorming, prezentace

Pomůcky

Prezentace **ZŠ_T4_H1_Prezentace**

Dokument **ZŠ_T4_H1 Průvodce metodikou**

Vyplněné myšlenkové mapy z předchozí hodiny (**fáze 4**)

- přinesou si sami žáci

Dokument **ZŠ_T4 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Fotografie Stromu kompetencí se správně umístěnými odpověďmi z **2. hodiny tématu č. 1 Svět podle žáků (fáze 2)**.

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **ZŠ_T4 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Rekapitulace předchozí hodiny (max. 5 minut)

- Žáci rekapituluji předchozí téma a prostřednictvím moderované diskuse vyjmenovávají principy, výhody a nevýhody zastupitelské demokracie. Žáci využívají vyplněné myšlenkové mapy z předchozí hodiny.
- Lektor prozrazuje, že tématem následující hodiny bude způsob, jak lze prosadit myšlenku.

Fáze 2: Jak prosadit myšlenku (max. 25 minut)

- Žáci se prostřednictvím prezentace a v průběhu diskusí seznamují s legislativním procesem, který vede k zavedení navrženého opatření do praxe.
- Lektor klade žákům v průběhu prezentace a hodiny následující otázky:
 - Jaké máme vlastně úrovně rozhodování o věcech veřejných (nápověda: např. škola, město, kraj, stát)?
 - O jakých návrzích se rozhoduje na kterých úrovních?
 - Na jaké úrovni se bude rozhodovat o vašem návrhu a proč?
 - Co všechno je potřeba udělat, aby byl návrh uveden do praxe? Jak toho docílit?
 - Kdo mění zákon? Jak?
 - Jak získat nadpoloviční většinu hlasů?
 - Kdo zavádí zákon do praxe? Jak?

Fáze 3: Co když je zákon špatný? (max. 10 minut)

- Žáci se seznamují se soudní mocí a uvažují o ní jako o oddělené a nezávislé moci, která funguje jako korektivní mechanismus k moci zákonodárné a výkonné. Lektor klade žákům dotazy, žáci diskutují a odpovídají.
- Lektor oznámí, že se může stát, že i zákon, který byl schválen Parlamentem a podepsán prezidentem, může být špatný – může třeba porušovat lidská práva garantovaná Ústavou.
- Lektor se ptá žáků, zda je napadá nějaký zákon či hlasování, u něhož by mohlo být podezření, že odporuje Ústavě.
- Lektor se ptá, zda žáci vědí, jak se řeší situace, kdy má někdo pocit, že je zákon špatný, že odporuje Ústavě či porušuje lidská práva?
- Lektor použije jako příklad návrhu zákona myšlenku, na které se žáci shodli v průběhu hlasování o podobě Světa podle žáků (1. hodina tématu č. 1, fáze 3).

Fáze 4: Rekapitulace hodiny (max. 5 minut)

- Žáci diskutují o rolích jednotlivých aktérů v legislativním procesu. Lektor klade otázky, žáci odpovídají a diskutují.
- Lektor klade žákům následující otázky:
 - Jakou roli má Parlament v uvedení návrhu, aby se daně občanů použily pouze na údržbu a služby v místě jejich bydliště, do praxe?
 - Co je potřeba, aby návrh v Parlamentu prošel?
 - Jakou roli má v tomto procesu prezident?
 - A jakou vláda?
 - Co když bude zákon odporovat Ústavě? Kdo to posoudí a zruší?

2.1.5 Rekapitulace – 1 vyučovací hodina (45 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Soutěžní kvíz, diskuse

Pomůcky

Prezentace **ZŠ_T5_H1 Prezentace**

Dokument **ZŠ_T5_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **ZŠ_T5_H1 Rekapitulace – odpovědní arch**

- návod k tisku: každá skupina obdrží jednu kopii ve formátu **A3**

Dokument **ZŠ_T5_H1 Rekapitulace – správné odpovědi**

- návod k tisku: 1 kopie ve formátu **A4** (pouze pro potřeby lektora)

Dokument **ZŠ_T5 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Drobný dar vítězům, například čokoládové tyčinky

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **ZŠ_T5 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Soutěžní kvíz (max. 35 minut)

- Lektor rozdělí žáky na menší skupiny a nechá je mezi sebou soutěžit při hádání odpovědí na kvízové otázky. V otázkách si žáci opakují probíraná témata.
- Lektor po každé otázce promítne správnou odpověď. Poté následuje další otázka.

- Otázek je celkem 16. Lektor se může u některých otázek zastavit a hlouběji je s žáky diskutovat.
- Ke konci hodiny lektor vyzve skupiny, ať spočítají správné odpovědi. Vítězná skupina obdrží drobný dar (např. čokoládové tyčinky).

Fáze 2: Uzavření teoretické části programu (max. 10 minut)

- Lektor diskutuje s žáky o tom, co je zatím v programu nejvíc bavilo a zaujalo.
- Lektor žákům sdělí, že ve druhé polovině programu (8 následujících setkání) budou sami zkoušet prosadit změnu v prostředí školy.
- Lektor oznámí, že příští hodinu se budou věnovat tomu, co by šlo z pohledu žáků na škole změnit či zlepšit.

2.2 Praktická část – 8 vyučovacích hodin v délce 45 minut

2.2.1 Téma č. 6: Kdo o čem rozhoduje – 1 vyučovací hodina (45 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Prezentace, diskuse, práce ve skupinách s Vennovými diagramy

Pomůcky

Dokument **ZŠ_T6_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **ZŠ_T6_H1 Co funguje jinde**

Dokument **ZŠ_T6_H1 Vennův diagram**

- návod na tisk: 3 kopie ve formátu A0

TISKÁRNA A3 → VLASTNOSTI → PAGE SETUP: PAGE SIZE: A3; OUTPUT SIZE: A3; PAGE LAYOUT: POSTER 2 × 2

TISKÁRNA A4 → VLASTNOSTI → PAGE SETUP: PAGE SIZE: A4; OUTPUT SIZE: A4; PAGE LAYOUT: POSTER 3 × 3

Dokument **ZŠ_T6_H1 Otázky pro Vennův diagram**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4**, ideálně na čtvrtku

→ BAREVNĚ, OBOUSTRANNÝ TISK

→ OTÁZKY NASTŘÍHAT, KAŽDÁ SKUPINA OBDRŽÍ 1 SADU

Dokument **ZŠ_T6 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Lepicí guma nebo magnetky

Barevné fixy

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **ZŠ_T6 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Příklady participace žáků na školách – co funguje jinde? (max. 15 minut)

- Lektor inspiruje žáky k přemýšlení o hlubším zapojení do chodu školy diskusí o příkladech participace žáků v jiných školách.
- Lektor využívá příklady z dokumentu **ZŠ_T6_H1 Co funguje jinde**, případně vnese do diskuse příklady vlastní. Žáků se ptá, zda by taková změna byla v jejich škole možná a co by realizaci případně stálo v cestě.

Fáze 2: Kdo zde o čem rozhoduje? (max. 20 minut)

- Žáci jsou rozděleni do skupin a pracují s Vennovým diagramem, který rozděluje kompetence ve škole mezi ředitele, učitele a žáky. Žáci rozmísťují jednotlivé otázky, o kterých se rozhoduje, mezi tyto tři aktéry podle toho, kdo o otázkách reálně ve škole rozhoduje. Otázky, se kterými žáci pracují, se týkají prostředí a režimu třídy, prostředí a režimu školy i obsahu a formy výuky.
- Žáci dochází k rozhodnutí, kam co přiřadit, demokraticky. O jednotlivých otázkách diskutují, případně hlasují.

Fáze 3: Proč rozhoduje ten, kdo rozhoduje? (max. 10 minut)

- Lektor formou diskuse zpochybňuje samozřejmost kompetencí k rozhodování o daných otázkách.
- Lektor prochází vyplněné Vennovy diagramy a ptá se žáků např.:
 - Proč myslíte, že zrovna o této otázce rozhoduje ten, kdo rozhoduje?
 - Dokážete si představit, že by to mohlo být jinak?
 - Kdo o čem rozhoduje třeba ve vašich rodinách?
 - Co by mohlo být jinak?
 - Jak silné je vaše slovo v rodinném rozhodování?
 - Jak silné je vaše slovo v rozhodování ve škole?
 - Chtěli byste, aby vaše slovo mělo větší váhu? Proč?

2.2.2 Téma č. 7: Kdo má o čem rozhodovat – 1 hodina (45 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Prezentace, diskuse, práce ve skupinách s **Vennovými diagramy**

Pomůcky

3 Vennovy diagramy z předchozí hodiny

Dokument **ZŠ_T7_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **ZŠ_T7_H1 Co bych změnil**

- návod k tisku: cca 7 kopií ve formátu **A4** (pro běžnou třídu), rozstříhat podle naznačení, každý žák obdrží 1 proužek se třemi otázkami a o další si v případě potřeby může požádat.

Dokument **ZŠ_T7 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Lepicí guma nebo magnetky

Barevné fixy

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **ZŠ_T7 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Rekapitulace předchozí hodiny (max. 5 minut)

- Lektor se ptá žáků, o čem byla uplynulá hodina. Připomíná, že se žáci dozvěděli o příkladech úspěšného zapojení žáků do fungování některých škol v České republice. Ptá se žáků, zda je něco z toho zaujalo, případně proč.
- Lektor dále zrekapituluje stávající kompetence k rozhodování na škole dle **Vennových diagramů** vytvořených v průběhu minulé hodiny.

Fáze 2: Kdo má podle žáků o čem rozhodovat? (max. 20 minut)

- Žáci hledají potenciál pro vlastní zapojení do rozhodování ve škole a stále při tom pracují ve skupinách s Vennovými diagramy z předchozí hodiny.
- Žáci jsou vyzváni, ať si opět prohlédnou svůj **Vennův diagram**, který ve skupině vytvořili, a společně prodiskutují, jestli je takto nastavené rozhodování optimální. Odpovídají na otázky:
 - Nebylo by přece jenom lepší (nebo pro žáky příjemnější), kdyby o některých otázkách mohli spolurozhodovat?
 - Které to jsou?
- Žáci přesouvají v rámci Vennova diagramu ty otázky, u kterých by kompetence k rozhodování změnili. Přesuny do Vennových diagramů zakreslují a barevně označují.

Fáze 3: Představení skupinové práce (max. 10 minut)

- Žáci ze tří skupin si navzájem představují Vennovy diagramy a místa, kde našli v rámci demokratické diskuse potenciál pro změnu v kompetencích, resp. přisoudili žákům větší kompetence.
- Lektor se žáků ptá na výhody a nevýhody přesunů kompetencí a jejich argumenty dopisuje k Vennovým diagramům. Lektor se žáků doptává:
 - Proč je takový přesun dobrý? (Proč by o tom měli rozhodovat žáci?)
 - Co tím kdo získá?
 - Nese takový přesun nějaká rizika?

Fáze 4: Co bych změnil a proč (max. 5 minut)

- Každý žák dostane proužek papíru se třemi otázkami na to, co a proč by chtěl na své škole změnit.
- Na papíru jsou otázky, které zjišťují, co by žák změnil v prostředí třídy, školy nebo v průběhu a obsahu výuky, a proč by tyto změny udělal.

Fáze 5: Reflexe (max. 5 minut)

- Lektor s žáky reflektuje průběh hodiny formou diskuse. Žákům kladě následující otázky:
 - Přemýšleli jste někdy nad otázkami, které jste dnes v aktivitách řešili?
 - Proč myslíte, že má smysl si takové otázky klást?
 - Co získají žáci tím, že si témata otázek nastaví po svém?
 - Co tím může získat škola?
 - Hrozí riziko, že se škola vymkne kontrole?
 - Co myslíte, že se teď s vašimi otázkami bude dít dál?
 - Co myslíte, že by se mělo udělat, aby se vaše přání naplnila?

2.2.3 Téma č. 8: Tohle chceme jinak – 2 hodiny (90 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 90 minut.

Metody

Výklad, diskuse, brainstorming, myšlenkové mapy, práce ve skupinách

Pomůcky

Dokument **ZŠ_T8_H1+2 Průvodce metodikou**

Dokument **ZŠ_T8 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Tematické klastry – papíry ve formátu **A4** s roztříděnými odpověďmi na otevřené otázky z konce předchozí hodiny (+ černobílé kopie těchto papírů) (**fáze 4**)

Podněty z přesunů kompetencí ve **Vennově diagramu** z předchozí hodiny (**fáze 3**)

Nalepovací barevná kolečka (3 žlutá a 3 červená pro každého žáka)

Zelené a červené fixy

Nůžky, lepidlo

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **ZŠ_T8 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Přípravná fáze pro lektora (cca 30–60 minut)

- Lektor připraví tematicky rozdělené tipy ke zlepšení, které na konci předchozí hodiny odevzdávali žáci. Tematicky podobné nápady nalepí lektor na jeden papír ve formátu A4, čímž vznikne několik tematických klastrů. Všechny papíry poté nakopíruje v černobílé variantě.

Fáze 1: Představení následujících dvou hodin (max. 5 minut)

- Lektor uvede žáky do průběhu následujících hodin a vysvětlí jim, že ze všech nápadů vyberou 1–2 témata, která rozpracují do realizovatelné změny.
- Lektor žákům vysvětlí, že s výstupy budou seznámeni ostatní žáci ve škole a vedení školy se jimi bude skutečně zabývat, případně se je pokusí smysluplně zakomponovat do života ve škole.

Fáze 2: Rekapitulace předchozí hodiny a představení témat k hlasování (max. 5 minut)

- Lektor s žáky rekapitulují předchozí hodinu a lektor jim představí hodiny následující.
- Lektor vyvěsí papíry s tematickými klastry. Žáci se dozví, že si z témat nyní vyberou ta, která budou chtít realizovat.

Fáze 3: Výběr témat (max. 10 minut)

- Žáci vybírají tematické klastry, které chtějí podrobně zpracovat.
- Nejprve žáci prostřednictvím barevných koleček hlasují o tom, které tematické klastry by chtěli řešit ze všeho nejvíc.
- Poté žáci hlasují o tom, co by je bavilo řešit ze všeho nejvíc. Vítězí témata, která mají nejvíce barevných koleček (přednost mohou dostat témata, která by žáky bavila).

Fáze 4: Co se s tím dá dělat? Jak se to dá řešit? (max. 35 minut)

- Žáci formou brainstormingu vymýšlí způsoby, jak by se vybraný/é problém/y dal/y řešit.
- Žáci vylepí zvolené téma doprostřed flipchartového papíru a okolo něj vpisuje lektor (zapisovatel) různé nápady, jak by bylo možné problém řešit.
- Pokud si žáci vyberou více témat, pracují v několika skupinách na několika tématech.

Fáze 5: Klady a zápory nápadů (max. 25 minut)

- Žáci hodnotí klady a zápory svých návrhů na řešení problému. Vytváří mini SWOT analýzu. Klady a zápory vpisují barevnými fixy k samotným návrhům řešení.

Fáze 6: Reflexe hodiny (max. 10 minut)

- Žáci reflektují průběh hodin a popisují, jak vnímají vybrané řešení.
- Lektor s žáky probírá průběh předchozích hodin. Otázky k diskusi:
 - Překvapilo vás téma, které třída (skupiny) zvolila?
 - Mrzí vás, že některé téma nebylo vybráno?
 - Byl pro vás průběh hodin srozumitelný?
 - Co vás nejvíce bavilo a proč, co naopak byla nuda a proč?
 - K čemu je dobré přemýšlet o kladných i záporných stránkách nějaké otázky?
 - Přemýšlíte takto i ve vlastním životě?
 - Dostali jste se ke slovu opravdu úplně všichni?
 - Kdo se neměl možnost vyjádřit? Proč?

2.2.4 Téma č. 9: Tvoříme vizi – 2 hodiny (90 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 90 minut.

Metody

Diskuse, brainstorming, myšlenkové mapy, práce ve skupinách

Pomůcky

Dokument **ZŠ_T9_H1+2 Průvodce metodikou**

Dokument **ZŠ_T9 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Flipchartové papíry s tematickými klastry a podtématy z předchozích dvou hodin

Nůžky

Fixy

Lepidlo

Nalepovací barevná kolečka (3 kolečka pro každého žáka), dokument **ZŠ_T9_H1+2 Průvodce metodikou**

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **ZŠ_T9 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Představení následujících dvou hodin (max. 5 minut)

- Lektor spolu s žáky rekapituluje obsah předchozích dvou hodin a ptá se žáků, zda mají představu, jak se bude program teď vyvíjet dál.
- Lektor žákům vysvětlí, že nyní budou podrobně rozpracovávat vybraný návrh (návrhy).

Fáze 2: Prioritizace podtémat ke zpracování (max. 10 minut)

- Žáci prioritizují podtémata ke zpracování – hodnotí podtémata pomocí barevných nalepovacích koleček.
- Lektor se může žáků například zeptat:
 - Který z těchto nápadů chcete řešit nejvíc?
 - Který z těchto nápadů by se podle vás měl ve škole uskutečnit?

Fáze 3: Brainstorming nad vítězným návrhem (max. 45 minut)

- Žáci promýšlí vybrané podtéma, které si zvolili. Prostřednictvím brainstormingu vymýšlí, co se s problémem dá udělat a co je k tomu potřeba. Nápady žáků zapisuje lektor (zapisovatel) na flipchart k vybranému podtématu.

- Lektor se žáků například ptá:
 - Co se s tím dá dělat?
 - Co je k tomu potřeba?
 - Co vás k tomu napadá?

Fáze 4: Formulace vize (max. 20 minut)

- Žáci na základě své předchozí práce formulují vizi, na které panuje ve třídě shoda a které se budou snažit dosáhnout.
- Nejprve se žáci dozví, co je to vize, a nakonec formulují několik vět, které shrnují cíl navržené změny.

Co a k čemu je vize?

Vize je stručné shrnutí cílového stavu – jedna či několik vět – odpovídající na základní otázky:

- Čeho chceme dosáhnout?
- Proč a jak to chceme udělat?
- Vize je představa požadovaného cíle v podobě popisu ideálního stavu, kterého chce třída dosáhnout. Vize je orientační bod a silný motivační prvek, který má každý před očima – pomáhá „táhnout za jeden provaz“ směrem k jejímu naplnění. Je důležité, aby se s vizí ztotožnili všichni žáci. Ztotožnění s cílem dosáhneme tím, že žáky necháme cíl vymyslet a formulovat. Bude jejich majetkem. Bez vize chybí společný zájem a žáci by nevěděli, o co vlastně usilují.

Zdroj: Management Mania: *Vize (Vision)* [online], URL:

<https://managementmania.com/cs/vize>.

- V úplném závěru si žáci svůj projekt (návrh na změnu) pojmenují.

Fáze 5: Reflexe hodiny (max. 10 minut)

- Žáci reflektují průběh hodiny formou diskuse.
- Lektor se žáků ptá, jaký mají ze své práce pocit a zda všichni souhlasí s formulovanou vizí.
- Lektor žákům prozradí, že v příštích dvou hodinách budou vymýšlet, jak své vize dosáhnout.

2.2.5 Téma č. 10: Od vize k plánu – 2 hodiny (90 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 90 minut.

Metody

Diskuse, brainstorming, myšlenkové mapy, práce ve skupinách

Pomůcky

Dokument **ZŠ_T10_H1+2 Průvodce metodikou**

Flipchartový papír s podtématy z předchozí hodiny a vizí (**fáze 4**)

Dokument **ZŠ_T10_H1+2 Plán práce**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A0**

Nastavení tiskárny:

TISKÁRNA A3 → VLASTNOSTI → PAGE SETUP: PAGE SIZE: A3; OUTPUT SIZE: A3; PAGE LAYOUT: POSTER 2 × 2

TISKÁRNA A4 → VLASTNOSTI → PAGE SETUP: PAGE SIZE: A4; OUTPUT SIZE: A4; PAGE LAYOUT: POSTER 3 × 3

Dokument **ZŠ_T10 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Barevné fixy

Lepidlo nebo lepicí guma

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **ZŠ_T10 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Představení následujících dvou hodin (max. 5 minut)

- Lektor se studenty zrekapituluje průběh uplynulých dvou hodin a diskutují, k čemu třída došla. Žáci tipují, jak bude program pokračovat dál.
- Lektor žákům oznamuje, že nyní budou formulovanou vizi, na které se v předchozích dvou hodinách shodli, vypracovávat do podoby konkrétního plánu.
- Žáci mají k dispozici flipchart s formulovanou vizí i flipchart s nápady, jak by chtěli problém vyřešit.

Fáze 2: Co je potřeba udělat? (max. 75 minut)

- Žáci pojmenovávají, co všechno je potřeba udělat, aby došlo k naplnění vize.
- Žáci definují dílčí kroky, které musí udělat, aby dosáhli cíle formulovaného ve vizi.
- Ke každému dílčímu kroku žáci prodiskutují a zapíšou nápady, postupy k jejich realizaci a podobu výstupu.
- Žáci se také domluví, kdo bude mít jednotlivé úkoly na starosti a kdo bude za co zodpovědný.
- U každého kroku žáci doplní datum, dokdy bude daný úkol proveden.

Fáze 3: Rekapitulace uplynulých dvou hodin (max. 10 minut)

- Žáci rekapituluje a reflektují proběhlé hodiny a připomínají si úkoly, které si sami uložili.
- Lektor se žáků ptá:
 - K čemu je dobré zpracovat jednotlivé dílčí kroky? Bylo by možné dílo dokončit, pokud některý z kroků vynecháme?
 - Přišlo vám promýšlení zpracování úkolu složité? Pokud ano, proč, v čem?
 - Plánovali jste někdy v životě nějaký úkol, na kterém společně pracovalo víc lidí? Jak to dopadlo?
 - Jak myslíte, že dopadne tohle?
- Lektor žákům oznámí, že naplní následujících dvou hodin bude kontrola splnění naplánovaných úkolů a plánování prezentace.

2.3 Prezentační část – 3 vyučovací hodiny v délce 45 minut

2.3.1 Téma č. 11: Jak náš projekt propagovat – 2 vyučovací hodiny (90 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 90 minut.

Metody

Skupinové plánování, diskuse, brainstorming

Pomůcky

Dokument **ZŠ_T11_H1+2 Průvodce metodikou**

Flipchartový papír s **Plánem práce** z předchozí hodiny (fáze 3)

Dokument **ZŠ_T11_H1+2 Plán prezentace**

- Návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A0**

Nastavení tiskárny:

TISKÁRNA A3 → VLASTNOSTI → PAGE SETUP: PAGE SIZE: A3; OUTPUT SIZE: A3; PAGE LAYOUT: POSTER 2 × 2

TISKÁRNA A4 → VLASTNOSTI → PAGE SETUP: PAGE SIZE: A4; OUTPUT SIZE: A4; PAGE LAYOUT: POSTER 3 × 3

Dokument **ZŠ_T11 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Barevné fixy

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **ZŠ_T11 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Představení následujících dvou hodin (max. 5 minut)

- Lektor s žáky rekapituluje průběh předchozích dvou hodin a lektor představuje obsah hodin následujících.
- Žákovské mikrotýmy představí svou práci – jak kdo splnil úkoly, které si třída zadala v minulých hodinách.
- Lektor prochází jednotlivé úkoly a u každého úkolu vyzve třídu, aby hlasováním vyjádřila, zda daný úkol akceptuje jako splněný v dostatečné kvalitě, případně aby žáci vznesli připomínky.
- U nevypracovaných úkolů se stanoví termín dodatečného vypracování, případně sankce za nevypracování pro zodpovědné žáky.

- Lektor žákům sdělí, že cílem následujících dvou hodin je promyslet a připravit představení projektu širšímu publiku (ať už žákům školy, pedagogům nebo třeba rodičům či sousedům školy). Pro splnění tohoto úkolu je potřeba vyřešit tři okruhy problémů:
 - **A:** Rozdělit si úkoly při organizaci představení projektu.
 - **B:** Rozhodnout se, kde, kdy, komu a jak bude žákovský projekt představen.
 - **C:** Promyslet způsob představení a připravit samotnou prezentaci.

Fáze 2: K čemu je dobrá prezentace (max. 15 minut)

- Lektor s žáky diskutuje o smyslu prezentace. Lektor využívá ukázky reklamních sdělení, aby s žáky otevřel diskusi.
- Lektor s žáky diskutuje o tom, co by se (ne)stalo, kdyby prezentaci podcenili.
- Lektor s žáky také diskutuje o tom, jaká reklama je v poslední době zaujala a proč.
- Lektor si poznamenává argumenty žáků, proč je dobrá reklama či prezentace důležitá a zdůrazňuje nutnost používat srozumitelný jazyk pro vybrané cílové publikum, které může být u každého produktu jiné, proto je důležité si cílové publikum vždy znovu definovat.

Žáci a prezentační dovednosti

- Žáci by měli být schopni:
 - přizpůsobit prezentaci svého projektu cílové skupině (jinak by komunikovali s publikem, kde jsou jejich vrstevníci, a jinak ve chvíli, kdy je v publiku např. i ředitel školy nebo učitelé);
 - srozumitelně vysvětlit cíl projektu i prezentace, seznámit publikum se strukturou prezentace a dodržet ji;
 - dodržet kultivovaný ústní projev, včetně gramatické správnosti, vhodného tempa řeči či hlasitosti;
 - efektivně a správně využít různé prezentační nástroje (např. powerpointovou prezentaci apod.). Měli by umět správně zvolit styl prezentace (např. jednotné grafické schéma), zvolit vhodné množství informací a dát prezentačním nástrojům adekvátní prostor.

Zdroj: Česká školní inspekce: *Analýza klíčových kompetencí* [online], URL:

<https://www.csicr.cz/getattachment/cz/Dokumenty/Publikace/Analýza-zahranicnichsystemu-hodnoceni-klicovych-k/Analýza-klicovych-kompetenci.pdf>.

Fáze 3: Plánování, rovina A. Plánujeme představení (max. 20 minut)

- Žáci plánují, komu, kdy a kde představí svůj projekt a jak pozvou cílovou skupinu. Rozdělují si úkoly, které budou plnit, a lektor vše zapisuje do Plánu prezentace.
- Lektor diskutuje s žáky následující otázky:
 - KOMU projekt chceme představit? (Jaká je naše cílová skupina?)
 - KDY to uděláme?
 - KDE to uděláme?
 - JAK pozveme cílovou skupinu?

Fáze 4: Plánování, rovina B. Co v představení nesmí chybět? (max. 20 minut)

- Žáci plánují, co budou představovat a co budou o projektu říkat. Rozdělují si úkoly, které budou plnit, a lektor vše zapisuje do Plánu prezentace.
- Lektor diskutuje s žáky nad dalšími otázkami:
 - JAKÝ problém projektem řešíme?
 - CO chceme projektem dosáhnout?

- JAK jsme k projektu došli?
- VÝSTUP projektu (CO jsme vytvořili a JAK to funguje)?
- JAK se nám na projektu pracovalo, KDO dělal CO, jaké máme pocity?

Fáze 5: Plánování, rovina C. Jak bude představení probíhat a vypadat (max. 20 minut)

- Žáci plánují, jak bude představení probíhat, rozdělují si úkoly a zpřesňují si podobu prezentace. O jednotlivých krocích spolu diskutují a rozdělují si úkoly, které budou plnit, lektor vše zapisuje do Plánu prezentace.
- Lektor diskutuje s žáky nad dalšími otázkami:
 - JAKÁ bude forma představení? (např. prezentace PPT, přednáška...)
 - KDO to připraví?
 - KDO co říká (prezentuje)?
 - Bude DISKUSE s publikem?
 - KDO moderuje?

Fáze 6: Rekapitulace (max. 10 minut)

- Žáci rekapituluji dohodnuté kroky a ověřují, že všichni vědí, co a jak mají dělat.
- Lektor klade dotazy typu:
 - K čemu je dobré zpracovat jednotlivé dílčí kroky prezentace? Bylo by možné dílo dokončit, pokud některý z kroků vynecháme?
 - Přišlo vám promýšlení zpracování kroků prezentace složité? Pokud ANO, proč, v čem?
 - Těšíte se na prezentaci?
 - Máte z prezentování nějaké obavy? Jaké?

2.3.2 Téma č. 12: Prezentace – 1 vyučovací hodina (45 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Skupinové plánování, diskuse, brainstorming

Pomůcky

Dokument **ZŠ_T12_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **ZŠ_T12 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Vyplněný Plán prezentace z předchozí hodiny (**fáze 3, 4, 5**)

Technika, která je potřeba pro realizaci prezentace, zajištění vhodného prostoru a dalších podmínek domluvených v průběhu předchozí hodiny.

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **ZŠ_T12 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Prezentace (30 minut nebo podle domluvy a možnosti)

- Lektor uvede prezentaci tím, že vysvětlí téma a cíle vzdělávacího programu, v rámci kterého se prezentace koná.
- Žáci prezentují svůj projekt tak, jak si stanovili v průběhu předchozí hodiny a mají zapsáno v Plánu prezentace.
- Po prezentaci může lektor vyzvat publikum k pokládání doplňujících dotazů, případně se doptává sám. Vhodné otázky:
 - Jak se vám na projektu pracovalo?
 - Co vám přišlo nejtěžší, co vám naopak šlo dobře?
 - Co vás překvapilo?
 - Co byste doporučili dalším žákům, kteří se pokusí na škole něco změnit?

Fáze 2: Reflexe prezentace (max. 15 minut)

- Lektor zreflektuje s žáky jejich zkušenosti s širším publikem.
- Lektor pokládá například tyto otázky:
 - PSYCHOLOGIE PREZENTOVÁNÍ
 - Měli jste trému? Jak se vám s ní podařilo vyrovnat?
 - Jak se cítíte teď?
 - Už jste někdy něco dříve prezentovali většímu publiku či neznámým lidem?
 - Co byste poradili spolužákům či kamarádům, které podobná prezentace brzy čeká?
 - PŘÍPRAVA PREZENTACE
 - Jak intenzivně jste se na prezentaci připravovali?
 - Šlo by to bez přípravy lépe, nebo hůře? Proč?
 - Připadal vám **Plán prezentace**, který třída vytvářela v průběhu předchozích dvou hodin, dostatečný?
 - Zpracovali všichni své úkoly, jak měli? Co mělo být zpracováno lépe a proč?
- Lektor vyzve žáky, zda mají nějaké doplňující dotazy. Po jejich zodpovězení lektor oznámí, že následující hodina bude věnována evaluaci (kritickému zhodnocení) vzdělávacího programu.

2.4 Evaluační část – 1 vyučovací hodina v délce 45 minut

2.4.1 Téma č. 13: Evaluační setkání – 1 vyučovací hodina (45 minut)

Forma a bližší popis realizace

Výuka probíhá interaktivní formou, lektor iniciuje a moderuje diskusi. Hodina probíhá v prostředí třídy, žáci si mohou upravit zasedací pořádek – např. rozmístit židle do půlkruhu. Časová dotace je 45 minut.

Metody

Diskuse, vyplňování evaluačního dotazníku

Pomůcky

Dokument **ZŠ_T13_H1 Průvodce metodikou**

Dokument **ZŠ_T13_H1 Evaluační dotazník**

- návod na tisk: 32 kopií (resp. podle počtu žáků ve třídě) ve formátu **A4**

Dokument **ZŠ_T13_H1 Otázky pro fokusní skupinu**

Dokument **ZŠ_T13 Pracovní list**

- návod na tisk: 1 kopie ve formátu **A4** pro každého žáka

Diktafon

Podrobně rozpracovaný obsah

Každý žák má k dispozici vytištěný dokument **ZŠ_T13 Pracovní list**, který mu pomáhá s orientací v programu a reflexí vlastní práce.

Fáze 1: Evaluační dotazník (max. 15 minut)

- Lektor nechá žáky vyplnit evaluační dotazník týkající se programu. Dotazník je anonymní, žáci jsou vyzváni k tomu, aby odpovídali popravdě.

Fáze 2: Fokusní skupina nad projektovými metodami (max. 30 minut)

- Lektor vede fokusní skupinu se žáky a zjišťuje zpětnou vazbu od žáků zapojených do projektu. Klade otevřené otázky a zajišťuje, aby se ke slovu dostali všichni. Odpovědi žáků jsou s jejich informovaným souhlasem nahrávány pro účely dalšího zpracování.
- Fokusní skupina (focus group)
 - Fokusní skupina je metoda kvalitativního výzkumu. Probíhá formou diskuse s relativně malým počtem účastníků. Facilitátor vede s účastníky moderovaný, cílený a strukturovaný skupinový rozhovor, jehož cílem je získání informací o preferencích a hodnotách lidí souvisejících s vybraným tématem.
 - Zdroj: Centrum občanského vzdělávání: *Participativní metody – Focus Group* [online], URL: <http://www.participativnimetody.cz/focus-group.html>.

3 Metodická část

Metodický úvod

Program je rozdělen do čtyř bloků – Teoretického, Praktického, Prezentačního a Evaluačního. Jednotlivá témata z Teoretického bloku mohou stát samostatně – Svět podle žáků, Přímá demokracie, Zastupitelská demokracie a Jak prosadit myšlenku. První tři témata jsou rozdělena do dvou vyučovacích hodin (každé téma má tedy dotaci 90 minut). Pokud to je organizačně možné, doporučujeme vyučovat tato témata v rámci dvouhodinových bloků. Učitelé mohou témata z Teoretického bloku učit samostatně bez návaznosti na zbytek programu. Mohou například zařadit do výuky pouze téma zabývající se přímou či zastupitelskou demokracií, aniž by žáci absolvovali Svět podle žáků nebo praktickou, prezentační či evaluační část. Pokud učitelé s žáky zařadí do výuky celý Teoretický blok, pak mohou pro zopakování probraného využít i poslední téma z tohoto bloku – Rekapitulaci.

Pokud učitelé s žáky již téma přímé či zastupitelské demokracie probírali dříve a nyní mají v průběhu školního roku čas pouze na Praktický blok, mohou jej tedy zařadit do výuky samostatně. V takovém případě ale doporučujeme zařadit Praktický blok alespoň dohromady s Prezentačním blokem, aby žáci mohli zakončit svou práci její prezentací. Praktický a Prezentační blok je na rozdíl od Teoretického bloku možné realizovat pouze celý (není tedy možné vzít např. z Praktického bloku pouze dvě vyučovací hodiny a zařadit je do výuky bez návaznosti na zbytek Praktického bloku). Rovněž výuku v Praktickém a Prezentačním bloku je doporučeno vést ve dvouhodinových blocích výuky (tj. jedno setkání trvá 90 minut). V několika případech je zařazení výuky do devadesátiminutového bloku doporučeno i přímo v metodických materiálech.

Součástí materiálů je i 13 Pracovních listů pro žáky, které jim lektor rozdává vždy v úvodu probíraného tématu. Každý žák obdrží ke každému tématu svůj vlastní Pracovní list, který obsahuje základní informace k tématu a otázky k reflexi. Tuto reflexi si může žák napsat v průběhu výuky i po jejím skončení, lektor už poté vyplnění pracovních listů nekontroluje. Pracovní listy slouží pouze žákům samotným k orientaci v programu a reflexi vlastní práce.

Učitelům, kteří budou ve třídě realizovat kompletní program, doporučujeme nechat si v závěru dost času na Evaluační blok, který jim pomůže program spolu s žáky vyhodnotit a z výstupů evaluace vycházet při příští realizaci.

Kompletní materiál se všemi Průvodci metodikou je ke stažení [zde](#).

3.1 Teoretický blok (8 vyučovacích hodin v délce 45 minut)

První tematický blok pomůže žákům se zorientovat v základních pojmech. Porozumí principům přímé i zastupitelské demokracie v historickém i současném kontextu. V rámci aktivit programu žáci rovněž hledají potenciál pro rozšíření vlastních kompetencí při rozhodování v prostředí školy.

3.1.1 Téma č. 1: Svět podle žáků – 2 vyučovací hodiny, 45 minut

1. hodina

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [ŽŠ T1 H1 Průvodce metodikou](#).

2. hodina

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [ŽŠ T1 H2 Průvodce metodikou](#).

3.1.2 Téma č. 2: Přímá demokracie – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

1. hodina

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [ZŠ T2 H1 Průvodce metodikou](#).

2. hodina

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [ZŠ T2 H2 Průvodce metodikou](#).

3.1.3 Téma č. 3: Zastupitelská demokracie – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

1. hodina

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [ZŠ T3 H1 Průvodce metodikou](#).

2. hodina

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [ZŠ T3 H2 Průvodce metodikou](#).

3.1.4 Téma č. 4: Jak prosadit myšlenku – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [ZŠ T4 H1 Průvodce metodikou](#).

3.1.5 téma č. 5: Rekapitulace – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [ZŠ T5 H1 Průvodce metodikou](#).

3.2 Praktický blok (8 vyučovacích hodin v délce 45 minut)

Žáci v průběhu 8 vyučovacích hodin definují problém v rámci své školy, na kterém existuje mezi zapojenými žáky shoda. Následně budou společně vyvíjet řešení tohoto problému, které má potenciál vyústit v uskutečnitelnou změnu.

3.2.1 Téma č. 6: Kdo o čem rozhoduje – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [ZŠ T6 H1 Průvodce metodikou](#).

3.2.2 Téma č. 7: Kdo má o čem rozhodovat – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [ZŠ T7 H1 Průvodce metodikou](#).

3.2.3 Téma č. 8: Tohle chceme jinak – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [ZŠ T8 H1+2 Průvodce metodikou](#).

3.2.4 Téma č. 9: Tvoříme vizi – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [ZŠ T9 H1+2 Průvodce metodikou](#).

3.2.5 Téma č. 10: Od vize k plánu – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [ZŠ T10 H1+2 Průvodce metodikou](#).

3.3 Prezentační blok (3 vyučovací hodiny v délce 45 minut)

Žáci v průběhu 3 hodin naplánují prezentaci svého projektu. Odpoví otázky kdy, komu a jak budou projekt představovat, naplánují si práci i jednotlivé kroky.

3.3.1 Téma č. 11: Jak náš projekt propagovat – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [ZŠ T11 H1+2 Průvodce metodikou](#).

3.3.2 Téma č. 12: Prezentace výstupu – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [ZŠ T12 H1 Průvodce metodikou](#).

3.4 Evaluační blok (1 vyučovací hodina v délce 45 minut)

3.4.1 Téma č. 12: Evaluační setkání – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Metodika je podrobně popsána v dokumentu [ZŠ T13 H1 Průvodce metodikou](#).

4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu

4.1 Teoretický blok (8 vyučovacích hodin v délce 45 minut)

První tematický blok pomůže žákům se zorientovat v základních pojmech. Porozumí principům přímé i zastupitelské demokracie v historickém i současném kontextu. V rámci aktivit programu žáci rovněž hledají potenciál pro rozšíření vlastních kompetencí při rozhodování v prostředí školy.

4.1.1 Téma č. 1: Svět podle žáků – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

1. hodina

Dokument [ZŠ T1 Pracovní list](#)

Prezentace [ZŠ T1 H1 Prezentace](#)

Dokument [ZŠ T1 H1 Svět podle žáků – otázky](#)

2. hodina

Dokument [ZŠ T1 Pracovní list](#)

Prezentace [ZŠ T1 H2 Prezentace](#)

Dokument [ZŠ T1 H2 Strom kompetencí](#)

4.1.2 Téma č. 2: Přímá demokracie – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

1. hodina

Dokument [ZŠ T2 Pracovní list](#)

Dokument [ZŠ T2 H1 Přímá demokracie – materiál pro žáky](#)

Dokument [ZŠ T2 H1 Přímá demokracie – myšlenková mapa](#)

2. hodina

Dokument [ZŠ T2 Pracovní list](#)

Prezentace [ZŠ T2 H2 Prezentace](#)

Dokument [ZŠ T2 H2 Přímá demokracie – hlasovací lístky](#)

4.1.3 Téma č. 3: Zastupitelská demokracie – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

1. hodina

Dokument [ZŠ T3 Pracovní list](#)

Dokument [ZŠ T3 H1 Zastupitelská demokracie – hlasovací lístky](#)

2. hodina

Dokument [ZŠ T3 Pracovní list](#)

Dokument [ZŠ T3 H2 Zastupitelská demokracie – materiál pro žáky](#)

Dokument [ZŠ T3 H2 Zastupitelská demokracie – myšlenková mapa](#)

4.1.4 Téma č. 4: Jak prosadit myšlenku – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [ZŠ T4 Pracovní list](#)

Prezentace [ZŠ T4 H1 Prezentace](#)

4.1.5 téma č. 5: Rekapitulace – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [ZŠ T5 Pracovní list](#)

Prezentace [ZŠ T5 H1 Prezentace](#)

Dokument [ZŠ T5 H1 Rekapitulace – odpovědní arch](#)

4.2 Praktický blok (8 vyučovacích hodin v délce 45 minut)

Žáci v průběhu 8 vyučovacích hodin definují problém v rámci své školy, na kterém existuje mezi zapojenými žáky shoda. Následně budou společně vyvíjet řešení tohoto problému, které má potenciál vyústit v uskutečnitelnou změnu.

4.2.1 Téma č. 6: Kdo o čem rozhoduje – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [ZŠ T6 Pracovní list](#)

Dokument [ZŠ T6 H1 Vennův diagram](#)

Dokument [ZŠ T6 H1 Otázky pro Vennův diagram](#)

4.2.2 Téma č. 7: Kdo má o čem rozhodovat – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [ZŠ T7 Pracovní list](#)

Dokument [ZŠ T7 H1 Co bych změnil](#)

3.2.3 Téma č. 8: Tohle chceme jinak – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Dokument [ZŠ T8 Pracovní list](#)

4.2.4 Téma č. 9: Tvoříme vizi – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Dokument [ZŠ T9 Pracovní list](#)

4.2.5 Téma č. 10: Od vize k plánu – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Dokument [ZŠ T10 Pracovní list](#)

Dokument [ZŠ T10 H1+2 Plán práce](#)

4.3 Prezentační blok (3 vyučovací hodiny v délce 45 minut)

Žáci v průběhu 3 hodin naplňují prezentaci svého projektu. Zodpoví otázky kdy, komu a jak budou projekt představovat, naplňují si práci i jednotlivé kroky.

4.3.1 Téma č. 11: Jak náš projekt propagovat – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Dokument [ZŠ T11 Pracovní list](#)

Dokument [ZŠ T11 H1+2 Plán prezentace](#)

4.3.2 Téma č. 12: Prezentace výstupu – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [ZŠ T12 Pracovní list](#)

4.4 Evaluační blok (1 vyučovací hodina v délce 45 minut)

4.4.1 Téma č. 13: Evaluační setkání – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [ZŠ T13 Pracovní list](#)

Dokument [ZŠ T13 H1 Evaluační dotazník](#)

5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů

5.1 Teoretický blok (8 vyučovacích hodin v délce 45 minut)

První tematický blok pomůže se žákům zorientovat v základních pojmech. Porozumí principům přímé i zastupitelské demokracie v historickém i současném kontextu. V rámci aktivit programu žáci rovněž hledají potenciál pro rozšíření vlastních kompetencí při rozhodování v prostředí školy.

5.1.1 Téma č. 1: Svět podle žáků – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

1. hodina

Dokument [ZŠ T1 H1 Průvodce metodikou](#)

Dokument [ZŠ T1 H1 Svět podle žáků – odpovědi](#)

2. hodina

Dokument [ZŠ T1 H2 Průvodce metodikou](#)

5.1.2 Téma č. 2: Přímá demokracie – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

1. hodina

Dokument [ZŠ T2 H1 Průvodce metodikou](#)

Dokument [ZŠ T2 H1 Přímá demokracie – podpůrný text pro lektora](#)

2. hodina

Dokument [ZŠ T2 H2 Průvodce metodikou](#)

5.1.3 Téma č. 3: Zastupitelská demokracie – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

1. hodina

Dokument [ZŠ T3 H1 Průvodce metodikou](#)

Dokument [ZŠ T3 H1 Zastupitelská demokracie – podpůrný text pro lektora](#)

2. hodina

Dokument [ZŠ T3 H2 Průvodce metodikou](#)

5.1.4 Téma č. 4: Jak prosadit myšlenku – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [ZŠ T4 H1 Průvodce metodikou](#)

5.1.5 téma č. 5: Rekapitulace – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [ZŠ T5 H1 Průvodce metodikou](#)

Dokument [ZŠ T5 H1 Rekapitulace – správné odpovědi](#)

5.2 Praktický blok (8 vyučovacích hodin v délce 45 minut)

Žáci v průběhu 8 vyučovacích hodin definují problém v rámci své školy, na kterém existuje mezi zapojenými žáky shoda. Následně budou společně vyvíjet řešení tohoto problému, které má potenciál vyústit v uskutečnitelnou změnu.

5.2.1 Téma č. 6: Kdo o čem rozhoduje – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [ZŠ T6 H1 Průvodce metodikou](#)

Dokument [ZŠ T6 H1 Co funguje jinde](#)

5.2.2 Téma č. 7: Kdo má o čem rozhodovat – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [ZŠ T7 H1 Průvodce metodikou](#)

5.2.3 Téma č. 8: Tohle chceme jinak – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Dokument [ZŠ T8 H1+2 Průvodce metodikou](#)

5.2.4 Téma č. 9: Tvoříme vizi – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Dokument [ZŠ T9 H1+2 Průvodce metodikou](#)

5.2.5 Téma č. 10: Od vize k plánu – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Dokument [ZŠ T10 H1+2 Průvodce metodikou](#)

5.3 Prezentační blok (3 vyučovací hodiny v délce 45 minut)

Žáci v průběhu 3 hodin naplánují prezentaci svého projektu. Zodpoví otázky kdy, komu a jak budou projekt představovat, naplánují si práci i jednotlivé kroky.

5.3.1 Téma č. 11: Jak náš projekt propagovat – 2 vyučovací hodiny, 90 minut

Dokument [ZŠ T11 H1+2 Průvodce metodikou](#)

5.3.2 Téma č. 12: Prezentace výstupu – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [ZŠ T12 H1 Průvodce metodikou](#)

5.4 Evaluační blok (1 vyučovací hodina v délce 45 minut)

5.4.1 Téma č. 13: Evaluační setkání – 1 vyučovací hodina, 45 minut

Dokument [ZŠ T13 H1 Průvodce metodikou](#)

Dokument [ZŠ T13 H1 Otázky pro fokusní skupinu](#)

6 Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi

Zpráva o ověření programu v praxi je ke stažení [zde](#).

7 Příloha č. 4 – Odborné a didaktické posudky programu

7.1 Didaktický posudek programu

Didaktický posudek programu je ke stažení [zde](#).

7.2 Odborný posudek programu

Odborný posudek programu je ke stažení [zde](#).

8 Příloha č. 5 – Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu

Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu je ke stažení [zde](#).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

9 Nepovinné přílohy

Nejsou přiloženy žádné další přílohy.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY